

Κοινή ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει κοινή στατιστική ονοματολογία των εδαφικών μονάδων, που αποκαλείται «NUTS», με σκοπό να διευκολύνει τη συλλογή, την ανάπτυξη και τη δημοσίευση εναρμονισμένων περιφερειακών στατιστικών στην ΕΕ. Το ιεραρχικό αυτό σύστημα χρησιμοποιείται επίσης για τις κοινωνικοοικονομικές αναλύσεις των περιφερειών και τον καθορισμό των παρεμβάσεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ.

Νομική βάση

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Μαΐου 2003, ο οποίος τροποποιήθηκε σε διάφορες περιπτώσεις (το 2005, 2008, 2013 και 2017), ιδίως μετά την ένταξη νέων κρατών μελών στην ΕΕ. Η τελευταία τροποποίηση το 2017 επέφερε βαθύτερες αλλαγές: 1) θεσπίζοντας τη νομική αναγνώριση των εδαφικών τυπολογιών για τους σκοπούς των ευρωπαϊκών στατιστικών· 2) καθιερώνοντας τους βασικούς ορισμούς και τα στατιστικά κριτήρια για τις διάφορες εδαφικές τυπολογίες· 3) διασφαλίζοντας την εναρμονισμένη και διαφανή εφαρμογή και χρήση των εδαφικών τυπολογιών σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών· και 4) διασαφηνίζοντας την ανάθεση εξουσιών στην Επιτροπή.

Τα παραρτήματα έχουν επίσης προσαρμοστεί επανειλημμένα μέσω κανονισμών της Επιτροπής· η πλέον πρόσφατη επικαιροποίηση εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2022 και, ως είθισται, αφορά αλλαγές στη διοικητική εδαφική διαίρεση διαφόρων κρατών μελών. Εφαρμόζεται, όσον αφορά τη διαβίβαση των δεδομένων στην Επιτροπή (Eurostat), από την 1η Ιανουαρίου 2024.

Στόχοι

Οι περιφερειακές στατιστικές αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο του στατιστικού συστήματος της ΕΕ και διαμορφώνουν τη βάση για τον ορισμό των περιφερειακών δεικτών. Οι στατιστικές αυτές δημιουργήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 70 επί τη βάσει διαπραγματεύσεων μεταξύ των εθνικών ινστιτούτων στατιστικής των κρατών μελών και της Eurostat, της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι χρήστες των στατιστικών είναι της γνώμης ότι αυξάνεται συνεχώς η ανάγκη για εναρμόνιση σε επίπεδο Ένωσης ώστε να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε συγκρίσιμα δεδομένα για το σύνολο της ΕΕ. Με σκοπό να διευκολυνθεί η συλλογή, η διαβίβαση και η δημοσίευση των εναρμονισμένων περιφερειακών στατιστικών, η ΕΕ έχει δημιουργήσει το σύστημα ονοματολογίας NUTS.

Το ενιαίο νομικό πλαίσιο, που δημιουργήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1059/2003, εξασφαλίζει τη διαχρονική σταθερότητα των περιφερειακών στατιστικών.

Διάρθρωση

Η ονοματολογία NUTS υποδιαιρεί την οικονομική επικράτεια των κρατών μελών, στην οποία περιλαμβάνεται επίσης ο εξωπεριφερειακός τους χώρος. Αυτός αποτελείται από τα τμήματα της οικονομικής επικράτειας που δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως τμήμα μιας συγκεκριμένης περιφέρειας: ο εναέριος χώρος, τα χωρικά ύδατα και η ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα, οι εδαφικοί θύλακες (πρεσβείες, προξενεία και στρατιωτικές βάσεις), τα κοιτάσματα πρώτων υλών που βρίσκονται σε διεθνή ύδατα και αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης από μονάδες που έχουν ως έδρα την επικράτεια.

Προκειμένου να καταστούν συγκρίσιμες οι περιφερειακές στατιστικές, θα πρέπει επίσης και οι γεωγραφικές ζώνες να είναι συγκρίσιμοι μεγέθους από απόψεως πληθυσμού. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί η πολιτική, διοικητική και θεσμική τους κατάσταση. Οι μη διοικητικές μονάδες θα πρέπει κατά περίπτωση να αντιπροσωπεύουν οικονομικές, κοινωνικές, ιστορικές, πολιτιστικές, γεωγραφικές ή περιβαλλοντικές περιστάσεις.

Η ονοματολογία NUTS είναι ιεραρχική, στο μέτρο που υποδιαιρεί κάθε κράτος μέλος σε 3 επίπεδα: NUTS 1, NUTS 2 και NUTS 3. Το δεύτερο και το τρίτο επίπεδο είναι υποδιαιρέσεις του πρώτου και του δεύτερου επιπέδου. Ένα κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να προσθέσει περαιτέρω επίπεδα στην εν λόγω ιεράρχηση υποδιαιρώντας το επίπεδο NUTS 3.

Η τρέχουσα ονοματολογία NUTS 2021 ισχύει από την 1 Ιανουαρίου 2021 και απαριθμεί 92 περιφέρειες σε επίπεδο NUTS 1, 242 περιφέρειες σε επίπεδο NUTS 2 και 1166 περιφέρειες σε επίπεδο NUTS 3.

Λειτουργία

A. Ορισμός

Ο ορισμός των «εδαφικών μονάδων» βασίζεται στις υφιστάμενες διοικητικές μονάδες των κρατών μελών. Μια διοικητική μονάδα είναι μια γεωγραφική περιοχή για την οποία η διοικητική αρχή έχει την εξουσία να λαμβάνει διοικητικές ή στρατηγικές αποφάσεις, σύμφωνα με το νομικό και θεσμικό πλαίσιο του κράτους μέλους.

Ορισμένες από τις υφιστάμενες διοικητικές μονάδες χρησιμοποιούνται για τις απαιτήσεις της ιεραρχικής ονοματολογίας NUTS και αναφέρονται στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1059/2003, παραδείγματος χάριν:

1. Στο επίπεδο NUTS 1: οι «Gewesten/Régions» στο Βέλγιο· οι «Länder» στη Γερμανία· οι «Continente», «Região dos Açores» και «Região da Madeira» στην Πορτογαλία·
2. Στο επίπεδο NUTS 2: οι «Provincies/Provinces» στο Βέλγιο· οι «Comunidades y ciudades autonomas» στην Ισπανία· οι «Régions» στη Γαλλία· οι «Länder» στην Αυστρία·
3. Στο επίπεδο NUTS 3: οι «Amtskommuner» στη Δανία· οι «départements» στη Γαλλία· οι «län» στη Σουηδία· οι «megyék» στην Ουγγαρία· οι «kraje» στην Τσεχία· οι «oblasti» στη Βουλγαρία·

Ένα σύστημα τοπικών διοικητικών μονάδων (LAUs) συμπληρώνει την ονοματολογία NUTS. Οι LAUs αποτελούν τις θεμέλιους λίθους των NUTS και περιλαμβάνουν τους δήμους και τις κοινότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: σε κάθε κράτος μέλος, οι LAUs υποδιαιρούν το επίπεδο NUTS 3 σε ένα ή δύο περαιτέρω επίπεδα εδαφικής ενότητας. Επιπλέον, τα λεγόμενα στατιστικά δίκτυα συμπληρώνουν την ταξινόμηση NUTS και χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των εδαφικών τυπολογιών με βάση τον πληθυσμό. Η Επιτροπή (Eurostat) οφείλει να τηρεί και να δημοσιεύει στο ειδικό τμήμα του δικτυακού της τόπου τις τυπολογίες της Ένωσης που αποτελούνται από εδαφικές μονάδες στα επίπεδα NUTS, LAU και φατνίων καννάβου.

B. Ελάχιστα όρια

Το επίπεδο των NUTS στο οποίο ανήκει μια διοικητική μονάδα καθορίζεται βάσει των ακόλουθων δημογραφικών ορίων:

Επίπεδο	Ελάχιστο όριο	Ανώτατο όριο
Στο επίπεδο NUTS 1:	3 εκατομμύρια	7 εκατομμύρια
Στο επίπεδο NUTS 2:	800 000	3 εκατομμύρια
Στο επίπεδο NUTS 3:	150 000	800 000

Στην περίπτωση όπου ο πληθυσμός ενός κράτους μέλους είναι, στο σύνολό του, κατώτερος από το ελάχιστο όριο του επιπέδου NUTS, το εν λόγω κράτος μέλος αποτελεί μια περιφερειακή μονάδα NUTS αυτού του επιπέδου.

Εάν, για ένα συγκεκριμένο επίπεδο της ονοματολογίας, δεν υφίσταται διοικητική μονάδα επαρκούς μεγέθους σε ένα κράτος μέλος, το εν λόγω επίπεδο θεσπίζεται αθροίζοντας έναν επαρκή αριθμό μικρότερων γειτονικών διοικητικών μονάδων. Οι εν λόγω ομαδοποιημένες μονάδες είναι γνωστές ως «μη διοικητικές μονάδες».

Γ. Τροποποιήσεις

Οι τροποποιήσεις της ονοματολογίας NUTS είναι δυνατό να εγκρίνονται κατά το δεύτερο ήμισυ του ημερολογιακού έτους, η δε συχνότητα των εν λόγω τροποποιήσεων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών ετών. Ωστόσο, εάν υπάρχει ουσιαστική αναδιοργάνωση της σχετικής διοικητικής δομής ενός κράτους μέλους, οι τροποποιήσεις μπορούν να εγκριθούν σε συντομότερα χρονικά διαστήματα. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν την Επιτροπή για κάθε αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στις διοικητικές μονάδες ή για άλλες τροποποιήσεις που θα μπορούσαν να έχουν επίπτωση στην κατάταξη NUTS (π.χ. σε περίπτωση αλλαγών στα

συστατικά στοιχεία τα οποία έχουν ενδεχομένως επίπτωση στα όρια του επιπέδου NUTS 3).

Οι αλλαγές οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στις μικρές διοικητικές μονάδες, τροποποιούν την ονοματολογία NUTS εφόσον επιφέρουν ως αποτέλεσμα δημογραφική μεταφορά μεγαλύτερη από 1% στις ενεχόμενες εδαφικές μονάδες NUTS 3.

Για τις μη διοικητικές μονάδες ενός κράτους μέλους, μια τροποποίηση της ονοματολογίας NUTS μπορεί να πραγματοποιηθεί όταν η εν λόγω αλλαγή μειώνει την τυπική απόκλιση του μεγέθους, από απόψεως δημογραφικής σημασίας, στο σύνολο των εδαφικών μονάδων της ΕΕ.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Πέραν του ρόλου του που αφορά τον έλεγχο των προτεινόμενων αλλαγών κατάταξης της Επιτροπής, το Κοινοβούλιο έχει υπογραμμίσει επανειλημμένα ότι ορισμένες πτυχές, όπως η αντιμετώπιση των μικρότερων διοικητικών μονάδων, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η θέσπιση ενός επιπέδου NUTS για τις διοικητικές μονάδες μικρότερου μεγέθους θα επιτρέψει να εκτιμάται καλύτερα η πραγματική κατάσταση και να αποφεύγονται οι ανισότητες, κυρίως επειδή περιφερειακές ενότητες πολύ διαφορετικές από απόψεως πληθυσμού κατατάσσονται στο ίδιο επίπεδο NUTS.

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας διαδικασίας τροποποίησης του κανονισμού το 2017, το Κοινοβούλιο, υπό την ιδιότητά του ως συννομοθέτη, υποστήριξε την πρόταση της Επιτροπής για την προσαρμογή του κανονισμού NUTS (όσον αφορά τις εδαφικές τυπολογίες που περιλαμβάνονται σε αυτόν) με σκοπό την αντιμετώπιση της αυξανόμενης ανάγκης για δεδομένα στο πλαίσιο της συνοχής και της εδαφικής ανάπτυξης.

Frédéric Gouardères

03/2024